

การสร้างความปรองดอง และสมานฉันท์ในสังคมไทยปัจจุบัน

โดย พลเอก เอกชัย ศรีวิลาศ

ผู้อำนวยการสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล

สถาบันพระปกเกล้า

www.elifesara.com

ekkachais@hotmail.com

เกิดอะไรขึ้น ? กับกาลเวลาทางการเมืองของไทย

- ปีพุทธศักราช 2475
- ปีพุทธศักราช 2495
- ปีพุทธศักราช 2515
- ปีพุทธศักราช 2535
- ปีพุทธศักราช 2555
- ปีพุทธศักราช 2575

“ . ประวัติศาสตร์ได้แสดงให้เห็นปรากฏตลอดมาว่า ชาติใดเสื่อมสูญย่อยยับ
อับปางไป ก็เพราะประชาชาติขาดสามัคคีธรรม แตกแยกเป็นหมู่คณะ
เป็นพรรคเป็นพวก คอยเอารัดเอาเปรียบ ประหัตประหารซึ่งกันและกัน
บางพรรคบางพวก ถึงกับเป็นไส้ศึกให้ศัตรูมาจู่โจมทำลายชาติของตน

พระราชดำรัส พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ 2494
ถึงความตอนหนึ่งว่า

**“ . ประวัติศาสตร์ได้แสดงให้เห็นปรากฏตลอดมาว่า ชาตินี้ได้เสื่อมสูญย่อยยับ
อับปางไป ก็เพราะประชาชนชาติขาดสามัคคีธรรม แตกแยกเป็นหมู่คณะ
เป็นพรรคเป็นพวก คอยเอา رأดเอาเปรียบ ประหัตประหารซึ่งกันและกัน
บางพรรคบางพวก ถึงกับเป็นไส้ศึกให้ศัตรูมาฉวยโจมตีทำลายชาติของตน”**

พระราชดำรัส พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ 2494 ในวันที่ 31 ธันวาคม 2493

พระราชดำรัส พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ 2494 ถึงความตอหนึ่งว่า

“ . ดั่งนี้ ข้าพเจ้าจึงขอชักชวนพี่น้องชาวไทยทั้งหลาย ให้ระลึกถึงพระคุณของบรรพบุรุษ ซึ่งได้กอบกู้รักษาบ้านเกิดเมืองนอนของเรามา นั้นให้จงหนัก แล้วถือเอาความสามัคคี ความยินยอมเสียสละส่วนตัวเพื่อประโยชน์ยิ่งใหญ่ของประเทศชาติ เป็นคุณธรรม ประจำใจอยู่เนืองนิจ จึงขอให้พี่น้องชาวไทยทั้งหลาย จงบำเพ็ญกรณีกิจของตนแต่ละ คนด้วยซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียร อดทนและกล้าหาญ แล้วอุทิศความเสียสละ ส่วนตัว ความเหน็ดเหนื่อยลำบากยากแค้น เป็นพลีบูชาบรรพบุรุษ ผู้ซึ่งได้ก่อสร้างชาติ เป็นมรดกตกทอดมาถึงพวกเราชาวไทยจนบัดนี้”

พระราชดำรัส พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ 2494 ถึงความตอนหนึ่งว่า

“ . ประวัติศาสตร์ได้แสดงให้เห็นปรากฏตลอดมาว่า ชาติใดเสื่อมสูญย่อยยับอับปางไป ก็เพราะ
ประชาชาติขาดสามัคคีธรรม แตกแยกเป็นหมู่คณะ เป็นพรรคเป็นพวก คอยเอารัดเอาเปรียบ
ประหัตประหารซึ่งกันและกัน บางพรรคบางพวก ถึงกับเป็นไส้ศึกให้ศัตรูมาจู่โจมทำลายชาติของ
ตนดังนี้ “ ข้าพเจ้าจึงขอชักชวนพี่น้องชาวไทยทั้งหลาย ให้ระลึกถึงพระคุณของบรรพบุรุษ ซึ่งได้
กอบกู้รักษาบ้านเกิดเมืองนอนของเรามาขึ้นให้จงหนัก แล้วถือเอาความสามัคคี ความยินยอม
เสียสละส่วนตัวเพื่อประโยชน์ยิ่งใหญ่ของประเทศชาติ เป็นคุณธรรมประจำใจอยู่เนืองนิจ จึง
ขอให้พี่น้องชาวไทยทั้งหลาย จงบำเพ็ญกรณีกิจของตนแต่ละคนด้วยชื่อสัตย์สุจริต
ขยันหมั่นเพียร อดทนและกล้าหาญ แล้วอุทิศความเสียสละส่วนตัว ความเหน็ดเหนื่อยลำบาก
ยากแค้น เป็นพลีบูชาบรรพบุรุษ ผู้ซึ่งได้ก่อสร้างชาติเป็นมรดกตกทอดมาถึงพวกเราชาวไทยจน
บัดนี้”

“... ถ้าไม่สามัคคี ก็บอกแล้วว่าประเทศจะประสบความหายนะ ไม่ใช่คำหาญนะ แต่ก็คล้าย ๆ กันว่า ถ้าไม่สามัคคีกัน ไม่ปรองดองกัน ประเทศชาติล่ม ถ้าล่ม ก็ผลของการลุ่มนั้นมีหลายอย่าง ถ้าร่างกายก็ร่างกาย กระดูกหักและต้องเข้า รักษาที่รักษานาน ๆ ไม่มีสิ้นสุด ถ้าไม่ระวังประเทศชาติก็ล่ม เมื่อล่มเราจะไป อยู่ที่ไหน คือล่ม ล่มก็หมายถึงว่าลงไป จม ล่มจม ถ้าเราไม่ระวังประเทศชาติ ล่มจม...”

“... พูดถึงว่าเมืองไทย บ่นว่าเดือด ที่จริงไม่ได้เดือด แต่คนนะเดือด คนมันทำ
เดือด ทำให้คนเดือดร้อน แล้วเวลาเดือดร้อนเนี่ยมันไม่สบาย น้ำเดือดมี
ประโยชน์ต้มไข่ได้ แต่ว่าถ้าเดือดเฉย ๆ ไม่มีประโยชน์ ทำให้คนเดือดร้อน นี่
สิ้นเปลืองเปล่า ๆ แล้วก็เมื่อคนทำให้เดือดร้อน ที่ว่าสิ้นเปลืองเปล่า ๆ แล้วก็บ่น
บ่นว่าประเทศลูกเป็นไฟ ก็ต้องระวังไม่ให้ลูกเป็นไฟ เพราะว่าจะทำให้ล่มจม
ล่มจมนี้ที่ต่างประเทศเขาบอกว่า เมืองไทยจะล่ม จะจม ความจริงยังไม่ล่ม แล้ว
ก็ไม่จม แต่ถ้าไม่ระวังก็จะล่มจม ฉะนั้น ก็จะต้องระมัดระวัง ทุกวันนี้ไม่
ปรองดองกัน เมื่อไม่ปรองดองก็มีรู ก็จะไม่ล่ม จะล่มจมลงไป...”

“...บ้านเมืองจะมี ความมั่นคงเป็นปรกติสุขอยู่ได้ ก็ด้วยนานาสถาบันอันเป็นหลักของ
ประเทศ และคนไทยทุกหมู่เหล่า มีความสมัครสมานปรองดองกันดี และรู้จักปฏิบัติ
หน้าที่ให้ประสานส่งเสริมกัน ความพร้อมเพรียงของทุกฝ่ายทุกคน ที่มีความสำนึกแ
ชัดในหน้าที่ความรับผิดชอบ และตั้งใจปฏิบัติตนปฏิบัติงานให้ดี ให้ประสานสอดคล้อง
กันนี้ จัดเป็นความสามัคคีอย่างหนึ่ง คือความสามัคคีในชาติ ทุกคนในชาติจะได้ตั้งตน
ตั้งใจให้อยู่ในความสามัคคีดังกล่าว ประโยชน์และความสุขจะบังเกิดขึ้น พร้อมทั้งแก่
ส่วนตัว และส่วนรวม ประเทศชาติของเราจะสามารถรักษาความเป็นปรกติ มั่นคง
พร้อมทั้งพัฒนาให้รุดหน้าไปได้ดังปรารถนา...”

พระราชดำรัสความสำคัญตอนหนึ่งว่า.....

- “... ไทยเรารักษาเอกราชและผืนแผ่นดินให้มั่นคงเป็นปึกแผ่นมาได้ ก็เพราะเราทุกคนมีความสำนึกตระหนักในความเป็นไทยและหน้าที่ ที่จะธำรงรักษาชาติประเทศไว้ให้เป็นอิสระมั่นคงตามประวัติกาลที่ปรากฏ มา คนไทยจึงมีจิตใจ**ผูกพัน****ปรองดอง** อันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่แยกพวก แยกเหล่า มีปกติสามัคคีพร้อมเพรียงกันเสมอ

การสร้างภาพประจักษ์

- พระราชดำรัสของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑๐ แก่คณะรัฐบาลในปัจจุบัน
ความตอนหนึ่งว่า “ ขอให้บ้านเมืองสงบสุข และประชาชนมีความสุข

การสร้างความปลอดภัย

- พระราชดำรัสของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑๐ แก่คณะรัฐบาลในปัจจุบัน ความตอนหนึ่งว่า “ ขอให้บ้านเมืองสงบสุข และประชาชนมีความสุข “
- เราต้องมีแนวทางการสร้างความปลอดภัย ที่ทำให้บ้านเมืองสงบสุข

การสร้างความปลอดภัย

- พระราชดำรัสของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑๐ แก่คณะรัฐบาลในปัจจุบัน ความตอนหนึ่งว่า “ ขอให้บ้านเมืองสงบสุข และประชาชนมีความสุข “
- เราต้องมีแนวทางการสร้างความปลอดภัย ที่ทำให้บ้านเมืองสงบสุข
- เป้าหมายสุดท้ายที่ต้องการคือ ประชาชนมีความสุข

การสร้างความปลอดภัย

- พระราชดำรัสของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑๐ แก่คณะรัฐบาลในปัจจุบัน ความตอนหนึ่งว่า “ขอให้บ้านเมืองสงบสุข และประชาชนมีความสุข “
- เราต้องมีแนวทางการสร้างความปลอดภัย ที่ทำให้บ้านเมืองสงบสุข
- เป้าหมายสุดท้ายที่ต้องการคือ ประชาชนมีความสุข
- ย้อนกลับไปปี พุทธศักราช ๒๔๙๓ พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ตรัสเมื่อขึ้นครองราชย์ไว้ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

บทบัญญัติที่กำหนดในกฎบัตรสหประชาชาติ

หมวดที่ ๑ Article 2 ข้อ 7

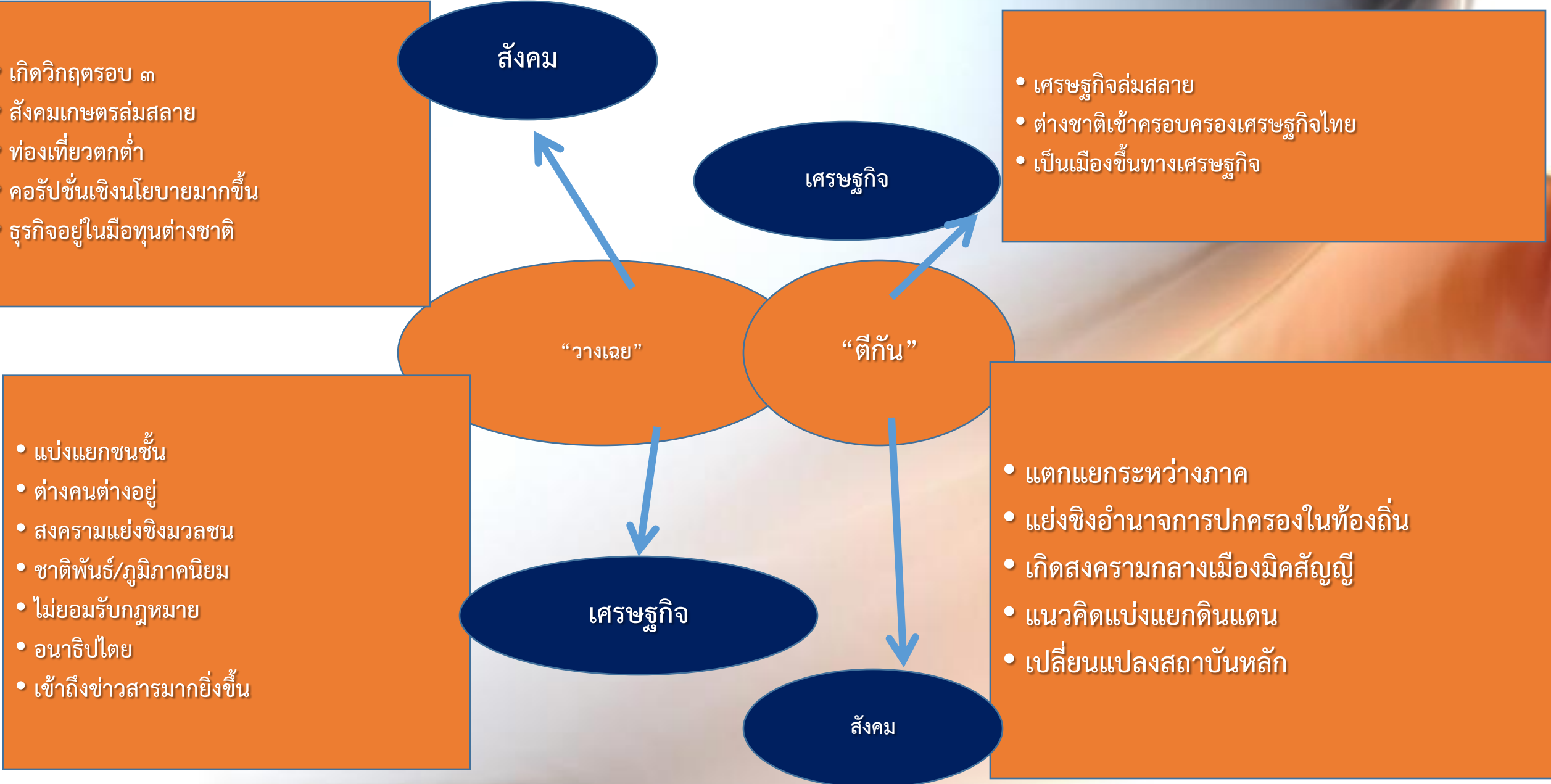
“Nothing contained in the present charter shall authorize the UN to intervene in matters which are essentially within the domestic jurisdiction of any state or shall require the member to submit such matters to settlement under the present charter; But this principle shall not prejudice the application of enforcement measures under chapter 7”

ปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศ

ปัญหาความขัดแย้งภายในชาติใดชาติหนึ่ง
อาจมีสาเหตุจากเงื่อนไขหนึ่งหรือหลายประการประกอบกัน

- ความไม่เป็นธรรมในสังคม
- ความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา เผ่าพันธุ์
- การรักษาการปกครองของรัฐ
- กฎหมายหรือองค์กรบังคับใช้กฎหมาย อ่อนแอ
- กฎรัฐธรรมนูญที่ไม่เอื้ออำนวยให้อำนาจการปกครองของรัฐบาลกลางสถาปนาครอบคลุมพื้นที่อย่างเต็มประสิทธิภาพ

วาดภาพอนาคตประเทศไทยในอีก ๕ ถึง ๑๐ ปีข้างหน้า

เกี่ยวกับเนื่องจากการชุมนุมทางการเมือง
แล้วหา

เจ้าพนักงานเป็น 1)
แรงชัดกับศีลธรรม
เมกับฐานความผิด
ม:

• พัฒนา ปรับปรุง จัดทำกฎหมาย กฎระ
ชดเชยความเสียหายและการเยียวยา โ

ผู้ที่ได้รับผลกระทบทุกกลุ่มทุก
ภาคพื้น

3 วิธีการ

- นำทั้งกลไกตามกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันและการตรวจกฎหมายพิเศษเพื่อนำหลักการของความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่านและการบรรเทาทุกข์เรื่องความ ยุติธรรมเชิงพัฒนาอันมาใช้
- ตั้งโจทย์โดยเริ่มจากการแยกแยะจัดกลุ่มประเภทคดี และสถานะของคดีอาญา ที่เกี่ยวเนื่องจากการชุมนุมทางการเมือง ในช่วงระยะเวลาปี พ.ศ. 2548 - 2557 ที่ทั้งฝ่ายรัฐและประชาชนเป็นผู้ถูกกล่าวหา

ผลที่จะได้รับ

- การรับรู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับจำนวนผู้ที่ต้องคดี ประเภทคดีและสถานะทางคดี โดยจำแนกเป็น 1) ความผิดที่มีมูลเหตุจูงใจทางการเมือง 2) ความผิดอาญาโดยแท้ ที่มีระดับความร้ายแรงชัดกับศีลธรรม หรือสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคล 3) ความผิดทั้งแบบที่ 1) และ 2)
- สร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมด้วยหลักนิติธรรม โดยใช้วิธีการที่เหมาะสมกับฐานความผิด
- ให้โอกาสผู้กระทำความผิดที่ได้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมแล้ว ได้สำนึกผิด กลับมาสู่สังคม รวมทั้งฟื้นฟูความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เกี่ยวข้อง

2 วิธีการ

- รวบรวมและตรวจสอบข้อเท็จจริง
- หาสาเหตุแรงจูงใจเกี่ยวกับการละเมิดกฎหมายและการละเมิดสิทธิมนุษยชน
- เปิดเผยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการละเมิดกฎหมายและสิทธิมนุษยชนในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดและมีความเหมาะสมของสถานการณ์

ผลที่จะได้รับ

- ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ความขัดแย้ง ผ่านการตรวจสอบ สังเคราะห์ด้วยกลไก และวิธีการที่มีความเป็นวิชาการ
- ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและคนในสังคมเข้าใจร่วมกันในข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความขัดแย้ง
- สังคมได้การสรุปบทเรียน เกิดสำนึกร่วมกันในการป้องกันมิให้ประเทศชาติต้องประสบกับวิกฤตการณ์เช่นนี้อีก

1 วิธีการ

- ทบทวนเอกสารและสังเคราะห์องค์ความรู้จาก ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสร้างความโปร่งใสของที่เคยมีมา- ถอดบทเรียนจากองค์ความรู้
- รับฟังข้อมูล ข้อเท็จจริงเพิ่มเติม
- จัดเวทีรับฟังข้อเสนอแนะจากกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม ทุกฝ่าย

ผลที่จะได้รับ

ผู้เกี่ยวข้องและคนในสังคมเข้าใจมุมมองของกันและกัน เกี่ยวกับสาเหตุ ความขัดแย้ง ที่จะนำมาสู่การกำหนดโจทย์และวิธีการคดีความ ความขัดแย้งและป้องกันเหตุที่จะทำให้เกิดความขัดแย้งรุนแรงซ้ำอีกในอนาคต

ภารกิจที่ 4
การเยียวยา
การอำนาจอธิปไตย
และการให้

ภารกิจที่ 2
การแสวงหาและ
เปิดเผยข้อเท็จจริง
ของเหตุการณ์
ความรุนแรง

ภารกิจที่ 1
การสร้างความรู้
ร่วมของสังคมต่อ
เหตุแห่ง
ความขัดแย้ง

ในการ
นำ

กลุ่มเป

ผู้รับผิดชอบกลุ่ม
งานนี้
ภายใต้
ผู้ได้รับผลกระทบ

วิธีการ 4

- ตั้งศูนย์ประสานงานและรวบรวมข้อมูลผู้ได้รับผลกระทบทุกฝ่ายจากเหตุการณ์
- ชุมนุมทางการเมืองตั้งแต่ พ.ศ. 2548 - พ.ศ. 2557
- ทำฐานข้อมูลผู้ได้รับผลกระทบทุกฝ่ายจากเหตุการณ์ชุมนุมทางการเมือง
- เยียวยา ชุมชน และฟื้นฟูผู้ได้รับผลกระทบทุกฝ่ายโดยมีมาตรการเยียวยาและฟื้นฟูทั้งในส่วนที่เป็นตัวเปราะบางและในส่วนที่เป็นคน
- พัฒนา ปรับปรุง จัดทำกฎหมาย กฎระเบียบที่จำเป็น รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ ฐานการคิดคำนวณอัตราเงินชดเชยความเสียหายและการเยียวยา โดยไม่ทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติ ปัญหาและเงื่อนไขของความขัดแย้งต่อสังคม

ผลที่จะได้รับ

ผู้ที่ได้รับผลกระทบทุกฝ่ายสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรีอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องทั้งในรูปแบบที่เป็นตัวเปราะบางและไม่ใช่ตัวเปราะบาง

วิธีการ 5

- พัฒนายุทธศาสตร์สันติวิธีเพื่อความมั่นคงของชาติ ให้เป็นแนลปฏิบัติเชิงนโยบาย
- สื่อสารกับสังคมเพื่อสร้างความเข้าใจของประชาชนให้ตระหนักถึงผลกระทบจากการใช้ความรุนแรง ในการจัดการปัญหา ความเคารพและรับผิดชอบต่อการใช้สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล และสิทธิเสรีภาพในการชุมนุม
- ฟื้นฟูความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล สังคม องค์กร และสถาบันที่มีความขัดแย้งกัน
- เร่งรัด บล็อกด้านการปฏิรูปโครงสร้างสถาบันทางการเมืองให้เอื้อต่อการเกิดวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยแบบพหุนิยม เปิดโอกาสให้ทุกกลุ่มทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ เพื่อให้วาระต่างๆ ที่เป็นประเด็นสาธารณะ ได้ถูกขบคิด ถกกันกรองจากมุมมองที่หลากหลาย
- เร่งรัด บล็อกด้านการปฏิรูปโครงสร้างและระบบเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรมเพื่อขจัดปัญหาความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมทางสังคม

ผลที่จะได้รับ

- สังคมพหุวัฒนธรรมที่สันติและเป็นธรรม โดยผู้คนสามารถอยู่ร่วมกันท่ามกลางความแตกต่างที่แตกต่างและรู้จักการแก้ไขปัญหากันด้วยสันติวิธี
- ลดและขจัดความเหลื่อมล้ำที่เป็นรากฐาน สาเหตุบ่มเพาะความขัดแย้ง

วิธีการ 6

- เฝ้าระวังสถานการณ์ ระมัดระวัง หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า ประท้วงรุนแรงกับประชาชนหรือฝ่ายจนท. ด้านความมั่นคง
- ปฏิรูป-กำกับบทบาทของสื่อมวลชนและนักข่าวไปตามจรรยาบรรณโดยนำเสนอเนื้อหาสาระที่ สร้างสรรค์ ไม่ยุยง บิดเบือนข้อเท็จจริง จนเกิดความเกลียดชัง การใช้ความรุนแรงแก้ไขความขัดแย้ง ยังคงสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน
- ให้มีกลไก ทศกธและส่งเสริมให้มีพื้นที่ในการใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมโดยสันติวิธี ที่สอดคล้องกับหลักรัฐธรรมนูญที่คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล และกลไกการระหว่างประเทศด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของประชาชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี
- สร้างสำนึก-ความตระหนักการใช้สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลให้มีความรับผิดชอบ เคารพในสิทธิของผู้อื่นในการใช้สื่อต่างๆ
- การควบคุมผู้ชุมนุม ใช้วิธีการเจรจาในการปฏิบัติต่อสถานการณ์อย่างรอบคอบ เน้นเจรจา และปฏิบัติตามกฎการปะทะตามหลักสากลอย่างเคร่งครัด
- ในเหตุการณ์ชุมนุม ควรให้หน่วยบริการทางการแพทย์เข้าถึงผู้บาดเจ็บ-เสียชีวิตโดยเร็วและปกป้องคุ้มครองผู้ให้บริการอย่าปลอดภัยที่สุด
- ส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามหลักนิติธรรมอย่างเคร่งครัด โดยหน่วยงานในการบวนการยุติธรรมและหน่วยงานอื่นของรัฐที่เกี่ยวข้อง
- ปรับเปลี่ยน ปฏิรูปและลดบทบาทของหน่วยงาน หรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจกลับคืนมาของสังคม
- ควรมีมาตรการตรวจสอบ ละโทษ การแสดงความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่รัฐและแกนนำการชุมนุมที่ทำการก่อเหตุจนนำไปสู่การสูญเสียในชีวิตรอดและทรัพย์สิน
- การสร้างและเชื่อมโยง/สัณฐานจิตความทรงจำให้สังคมได้เรียนรู้ร่วมกัน ถึงเรื่องราวของความขัดแย้งจากสื่อมวลชนสู่พื้นที่เกิดและดูแลค่าของการสร้างความโปร่งใสลดความเลื่อมล้ำและป้องกันเหตุที่จะทำให้เกิดความขัดแย้งรุนแรงซ้ำอีกในอนาคต

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้ขัดแย้งกลุ่มหลัก

ชนชั้นนำ,
พรรคการเมือง,
แกนนำ ผู้มีอิทธิพลทางความคิด

ผู้ได้รับผลกระทบทางอ้อม

แนวร่วมกลุ่มการเมือง, เจ้าหน้าที่รัฐ, ภาคธุรกิจ,
ภาคประชาสังคม, สื่อมวลชน กลุ่มวิชาชีพต่างๆ

ผู้ที่ได้รับผลกระทบทางตรง

ผู้บาดเจ็บ, ญาติผู้เสียชีวิต,
ผู้ที่ทรัพย์สินเสียหาย, ผู้ต้องคดีจากการชุมนุม

ประชาชนทั่วไป:

ประชาชนที่ตื่นตัวทางการเมือง,
ประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการ
ใช้อำนาจรัฐ และได้รับผลกระทบ
จากปัญหาความเหลื่อมล้ำ

- ปฏิรูป-ก
ปิดเปิด
- ให้มีกลไ
หลักรัฐ
เมืองขอ
- สร้างสำ
การควบ
กฎการบ
- ในเหตุก
ผู้ให้บริก
- ส่งเสริม
ของรัฐที่
- ปรับเปล
และไว้ว
- ควรมีมา
จนนำไป
- การสร้าง
สูญเสียที่
รุนแรงชั

ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและคนในสังคมเข้าใจร่วมกันในข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความขัดแย้ง
คมได้การสรุปบทเรียน เกิดสำนึกร่วมกันในการป้องกันมิให้ประเทศชาติต้อง
ะสบกับวิกฤตการณ์เช่นนี้อีก

การสร้างความ
ร่วมของสังคม
เหตุแห่ง
ความขัดแย้ง

1

วิธีการ

- ทบทวนเอกสารและสังเคราะห์องค์ความรู้จาก ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสร้างความ
ปรองดองที่เคยมีมา • ถอดบทเรียนจากองค์ความรู้
- รับฟังข้อมูล ข้อเท็จจริงเพิ่มเติม
- จัดเวทีรับฟังข้อเสนอแนะจากกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม ทุกฝ่าย

ผลที่จะได้รับ

ผู้เกี่ยวข้องและคนในสังคมเข้าใจมุมมองของกันและกัน เกี่ยวกับสาเหตุ
ความขัดแย้ง ที่จะนำมาสู่การกำหนดเจตยและวิธีการคลี่คลายความ
ขัดแย้งและป้องกันเหตุที่จะทำให้เกิดความขัดแย้งรุนแรงซ้ำอีกในอนาคต

- สร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมด้วยหลักนิติธรรม โดยใช้วิธีการที่เหมาะสมกับฐานความผิด
- ให้โอกาสผู้กระทำผิดที่ได้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมแล้ว ได้สำนึกผิด กลับมาสู่สังคม รวมทั้งฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างผู้เกี่ยวข้อง

2

วิธีการ

- รวบรวมและตรวจสอบข้อเท็จจริง
- หาสาเหตุแรงจูงใจเกี่ยวกับการละเมิดกฎหมายและการละเมิดสิทธิมนุษยชน
- เปิดเผยชื่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดกฎหมายและสิทธิมนุษยชนในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดและมีความเหมาะสมของสถานการณ์

ผลที่จะได้รับ

- ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ความขัดแย้ง ผ่านการตรวจสอบ สังเคราะห์ด้วยกลไกและวิธีการที่มีความเป็นวิชาการ
- ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและคนในสังคมเข้าใจร่วมกันในข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความขัดแย้ง
- สังคมได้การสรุปบทเรียน เกิดสำนึกร่วมกันในการป้องกันมิให้ประเทศชาติต้องประสบกับวิกฤตการณ์เช่นนี้อีก

1

วิธีการ

- ทบทวนเอกสารและสังเคราะห์องค์ความรู้จาก ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสร้าง
- ประเด็นที่เคยมีมา • ถอดบทเรียนจากองค์ความรู้

การก
การแ
เปิดเผย
ของ
ควา

การ
การสร
ร่วม
คว

3

วิธีการ

- นำทั้งกลไกตามกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันและการตรากฎหมายพิเศษเพื่อนำหลักการของความยุติธรรมในระบอบผ่านและกระบวนการคดีเรื่องความ ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้
- ตั้งใจทบทวนโดยเริ่มจากการแยกแยะจัดกลุ่มประเภทคดี และสถานะของคดีอาญา ที่เกี่ยวเนื่องจากการชุมนุมทางการเมืองในช่วงระยะเวลา นับแต่ พ.ศ. 2548 - 2557 ที่ทั้งฝ่ายรัฐและประชาชนเป็นผู้ถูกกล่าวหา

ผลที่จะได้รับ

- การรับรู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับจำนวนผู้ที่ต้องคดี ประเภทคดีและสถานะทางคดี โดยจำแนกเป็น 1) ความผิดที่มีมูลเหตุจูงใจทางการเมือง 2) ความผิดอาญาโดยแท้ ที่มีระดับความร้ายแรงชัดกับศีลธรรม หรือสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคล 3) ความผิดทั้งแบบที่ 1) และ 2)
- สร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมด้วยหลักนิติธรรม โดยใช้วิธีการที่เหมาะสมกับฐานความผิด
- ให้โอกาสผู้กระทำผิดที่ได้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมแล้ว ได้สำนึกผิด กลับมาสู่สังคม รวมทั้งฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างผู้เกี่ยวข้อง

2

วิธีการ

- รวบรวมและตรวจสอบข้อเท็จจริง
- หาสาเหตุแรงจูงใจเกี่ยวกับการละเมิดกฎหมายและการละเมิดสิทธิมนุษยชน
- เปิดเผยชื่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดกฎหมายและสิทธิมนุษยชนในระยะเวลาที่

ภารกิจที่ 2
การแสวงหาและ
เปิดเผยข้อเท็จจริง
ของเหตุการณ์
ความรุนแรง

วิธีการ

4

- ดึงศูนย์ประสานงานและรวบรวมข้อมูลผู้ได้รับผลกระทบทุกฝ่ายจากเหตุการณ์ชุมนุมทางการเมืองตั้งแต่พ.ศ.2548 – พ.ศ.2557
- ทำฐานข้อมูลผู้ได้รับผลกระทบทุกฝ่ายจากเหตุการณ์ชุมนุมทางการเมือง
- เยียวยา ดูแล และฟื้นฟูผู้ได้รับผลกระทบทุกฝ่ายโดยมีมาตรการเยียวยาและฟื้นฟูทั้งในส่วนที่เป็นตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน
- พัฒนา ปรับปรุง จัดทำกฎหมาย กฏระเบียบที่จำเป็น รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ ฐานการติดตามตรวจสอบอัตราในการให้การชดเชยความเสียหายและการเยียวยา โดยไม่ทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติ ปัญหาและเงื่อนไขของความขัดแย้งต่อเนื่อง

ผลที่จะได้รับ

ผู้ที่ได้รับผลกระทบทุกกลุ่มทุกฝ่ายสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรีอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องทั้งในแบบที่เป็นตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน

วิธีการ

5

- พัฒนายุทธศาสตร์สันติวิธีเพื่อความมั่นคงของชาติ ให้เป็นหลักปฏิบัติเชิงนโยบาย
- สื่อสารกับสังคมเพื่อสร้างความเข้าใจของประชาชนให้ตระหนักถึงผลจากการใช้ความรุนแรง ในการจัดการปัญหา ความเคารพและรับผิดชอบในการใช้สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล และสิทธิเสรีภาพในการชุมนุม
- ฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สังคม องค์กร และสถาบันที่มีความขัดแย้งกัน
- เฝ้าระวัง ผลักดันการปฏิรูปโครงสร้างสถาบันทางการเมืองให้เอื้อต่อการเกิดวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยแบบพหุนิยม เปิดโอกาสให้ทุกกลุ่มทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ เพื่อให้วาระต่างๆ ที่เป็นประเด็นสาธารณะ ได้ถูกขบคิด กลับกรองจากมุมมองที่หลากหลาย
- เฝ้าระวัง ผลักดันการปฏิรูปโครงสร้างและระบบเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรมเพื่อจัด

ภารกิจที่ 4

การเยียวยา
ดูแลและการฟื้นฟู
ผู้ได้รับผลกระทบ

ภารกิจที่ 5
การสร้างสภาวะ
ที่เอื้อต่อการ
อยู่ร่วมกัน

ใจ
บปรองดอง
บติสน

ผลที่จะได้รับ

ได้รับผลกระทบทุกกลุ่มทุกฝ่ายสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรีอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องทั้งในแบบที่เป็นตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน

วิธีการ

5

ภารกิจที่ 5 การสร้างสภาวะ ที่เอื้อต่อการ อยู่ร่วมกัน

- พัฒนายุทธศาสตร์สันติวิธีเพื่อความมั่นคงของชาติ ให้เป็นหลักปฏิบัติเชิงนโยบาย
- สื่อสารกับสังคมเพื่อสร้างความเข้าใจของประชาชนให้ตระหนักถึงผลจากการใช้ความรุนแรง ในการจัดการปัญหา ความเคารพและรับผิดชอบในการใช้สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล และสิทธิเสรีภาพในการชุมนุม
- พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สังคม องค์กร และสถาบันที่มีความขัดแย้งกัน
- เฝ้าระวัง ผลักดันการปฏิรูปโครงสร้างสถาบันทางการเมืองให้เอื้อต่อการเกิดวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยแบบพหุนิยม เปิดโอกาสให้ทุกกลุ่มทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ เพื่อให้วาระต่างๆ ที่เป็นประเด็นสาธารณะ ได้ถูกขบคิด กลั่นกรองจากมุมมองที่หลากหลาย
- เฝ้าระวัง ผลักดันการปฏิรูปโครงสร้างและระบบเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรมเพื่อขจัดปัญหาความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมทางสังคม

ผลที่จะได้รับ

- สังคมพหุวัฒนธรรมที่สันติและเป็นธรรม โดยผู้คนสามารถอยู่ร่วมกันท่ามกลางความคิดเห็นที่แตกต่างและรู้จักการแก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธี
- ลดและขจัดความเหลื่อมล้ำที่เป็นรากฐาน สาเหตุบ่มเพาะความขัดแย้ง

วิธีการ

6

ภารกิจที่ 6 การป้องกัน ใช้ความรุนแรง การแก้ไขปัญห ความขัดแย้ง

- เป้าประสงค์สถานการณ์ ระมัดระวัง หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า ,ปะทะรุนแรงกับประชาชนหรือฝ่าย
จนท.ด้านความมั่นคง

- ปฏิรูป-กำกับบทบาทของสื่อมวลชนให้เป็นไปตามจรรยาบรรณโดยนำเสนอเนื้อหาสาระที่ สร้างสรรค์ ไม่ยุยง
บิดเบือนข้อเท็จจริง จนเกิดความเกลียดชัง,การใช้ความรุนแรงแก้ไขความขัดแย้ง ยังคงสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน
- ให้มีกลไก กติกาและส่งเสริมให้มีพื้นที่ในการใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมโดยใช้แนวทางสันติวิธี ที่สอดคล้องกับ
หลักรัฐธรรมนูญที่คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง
เมืองของประชาชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี
- สร้างสำนึก-ความตระหนักการใช้สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลให้มีความรับผิดชอบ เคารพในสิทธิของผู้อื่นในการใช้สื่อต่างๆ
- การควบคุมฝูงชน ใช้วิจารณญาณในการปฏิบัติต่อสถานการณ์อย่างรอบคอบ เน้นเจรจา และปฏิบัติตาม
กฎการปะทะตามหลักสากลอย่างเคร่งครัด
- ในเหตุการณ์ชุมนุม ควรให้หน่วยบริการทางการแพทย์เข้าถึงผู้บาดเจ็บ-เสียชีวิตโดยเร็วและปกป้องคุ้มครอง
ผู้ให้บริการอย่างปลอดภัยที่สุด
- ส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามหลักนิติธรรมอย่างเคร่งครัด โดยหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมและหน่วยงานอื่น
ของรัฐที่เกี่ยวข้อง
- ปรับเปลี่ยน ปฏิรูปและลดบทบาทของหน่วยงาน หรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งเพื่อสร้างความเชื่อมั่น
และไว้วางใจกลับคืนมาของสังคม
- ควรมีมาตรการตรวจสอบ ลงโทษ การแสดงความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่รัฐและแกนนำการชุมนุมที่ทำเกินกว่าเหตุ
จนนำไปสู่การสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สิน
- การสร้างเครื่องเตือนใจ/สัญลักษณ์ความทรงจำให้สังคมได้เรียนรู้ร่วมกัน ถึงเรื่องราวของความขัดแย้งรำลึกถึงความ
สูญเสียที่เกิดขึ้นและคุณค่าของการสร้างความปรองดองลดความเสี่ยงและป้องกันเหตุที่จะทำให้เกิดความขัดแย้ง
รุนแรงซ้ำอีกในอนาคต

ผลที่จะได้รับ

ลดความเสี่ยงและป้องกันเหตุที่จะทำให้เกิดความขัดแย้งรุนแรงซ้ำอีกในอนาคต

ข้อเสนอแนะทางในการสร้างความปรองดอง ตามหลัก

เริ่มต้นกระบวนการ
ด้วยการใช้กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบัน

การอำนวยความสะดวก

- แยกนักโทษที่ต้องคดี ช่วง ๒๕๔๘-๒๕๕๗ ออกจากนักโทษประเภทอื่น
- เြ่งวั้ดกระบวนการสืบสวนสอบสวน
- จัดทำสถิติ ประเภท และสถานะทางคดี
- คัดกรองประเภทคดีตามมูลเหตุการกระทำผิด (อาญาโดยเนื้อแท้, ความผิดที่มีแรงจูงใจทางการเมือง, ความผิดที่มีแรงจูงใจทางการเมือง มีฐานความผิดอื่นประกอบ)
- จัดทำสณฑ์การนิโทษกรรมเฉพาะกรณี: วางกรอบเวลาการกระทำบุคคลที่เกี่ยวข้องเงื่อนไขอื่นๆ
- กำหนดบุคคลผู้มีอำนาจในการนิโทษกรรม

การค้าเงินการอื่นๆ

- จัดการพูดคุยระหว่างผู้เกี่ยวข้อง และผู้ได้รับผลกระทบทุกกลุ่มทุกฝ่าย
- ให้การเยียวยาเบื้องต้นแก่ผู้ได้รับผลกระทบทุกกลุ่มทุกฝ่าย
- เปิดเวทีให้ผู้ได้รับผลกระทบทุกกลุ่มทุกฝ่าย ได้สื่อสารกับสังคม
- สื่อสารความเข้าใจต่อสาธารณะ
- สร้างโอกาสและสถานะให้ผู้ได้รับผลกระทบทุกกลุ่มทุกฝ่ายกลับคืนสู่สังคมอย่างมีศักดิ์ศรี

นิรโทษกรรม

ประเภทคดี:
คดีที่มีมูลเหตุจูงใจ
ทางการเมือง

บรรดาการกระทำที่เกี่ยวกับการชุมนุมทางการเมือง โดยไม่รวมถึงการกระทำความผิดอาญา โดยเนื้อแท้, ความผิดฐานทุจริตคอร์รัปชัน, ความผิดตามป.อาญามาตรา ๑๑๒, การละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง

เงื่อนไขการนิรโทษกรรม

- การยอมรับของเหยื่อ/ผู้ถูกกระทำ
- การแสดงความสำนึกรับผิดชอบต่อสาธารณะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง
- การให้อภัยของเหยื่อ/ผู้ถูกกระทำ
- การให้ความจริงของผู้กระทำเกี่ยวกับเหตุการณ์

- จัดการ
- เปิดเว
- สร้าง
- การดำ
- การเปิ

ความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่านและความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

การสร้างความปลอดภัยในชั้นต่อไป

หลักความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน
(รัฐกระทำต่อบุคคล)

- ค้นหาความจริงในเหตุการณ์ความรุนแรง
- จัดทำเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือ ชดเชย และเยียวยาที่เหมาะสม
- เยียวยา พี่นุ่ และดูแลผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรง
- จัดการความทรงจำเพื่อให้สังคมเกิดการเรียนรู้
- ปฏิรูปโครงสร้างและวิธีปฏิบัติของหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์

การใช้หลักความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์
และการคุมประพฤติ
(บุคคลกระทำละเมิดต่อบุคคล)

- คัดเลือกคนกลาง
- เตรียมความพร้อมของคู่กรณีก่อนเข้าร่วมเจรจา
ในด้านข้อมูล หลักการและกระบวนการเจรจา ฯลฯ
- การเจรจา กำหนดเงื่อนไข
และหาทางออกที่คู่กรณียอมรับร่วมกัน
- ติดตามผลการดำเนินการตามข้อตกลง

การดำเนินการอื่นๆ

- วัตถุประสงค์ระหว่างแผนนำรวมถึงผู้ขัดแย้ง (อย่างต่อเนื่อง)
 วัตถุประสงค์ที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้น (อย่างต่อเนื่อง)
 บรรยายภาพของความปรองดองและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ (ระยะยาว)
 เป็นการเพื่อฟื้นฟูศักดิ์ศรีและเกียรติยศ
 ข้อเสนอแนะเชิงจริยของเหตุการณ์ (ภายหลังระยะเวลา ๒๐ ปี)

เงื่อนไขสำหรับการ
นิรโทษกรรมในชั้นต่อไป

- การยอมรับของเหยื่อ/ผู้ถูกกระทำ
- การแสดงความสำนึกรับผิดชอบต่อสาธารณะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง
- การให้อภัยของเหยื่อ/ผู้ถูกกระทำ
- การให้ความจริงใจของผู้กระทำเกี่ยวกับเหตุการณ์

NO

รับโทษ
จนถึงที่สุดและ
ขอพระราชทาน
อภัยโทษ

43

รับโทษ
จนถึงที่สุด

YES

นิรโทษกรรม/
คุมประพฤติ
ไม่นิรโทษกรรม
ในกรณีการ
ละเมิด

สิทธิมนุษยชน
อย่างร้ายแรง*

“ไม่น่าสงสัยในการได้รับการเยียวยาของ
ผู้เสียหายมาใช้ในการต่อรอง,
ไม่ปิดกั้นให้ผู้เสียหายหรือสังคมรับรู้ความ
จริงที่จะเกิดขึ้นและความผิดที่จะเกิดขึ้น

- เป้าประสงค์ สถานการณ์ ระมัดระวัง หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า ,ปะทะรุนแรงกับประชาชนหรือฝ่าย
จนท.ด้านความมั่นคง
- ปฏิรูป-กำกับบทบาทของสื่อสารมวลชนให้เป็นไปตามจรรยาบรรณโดยนำเสนอเนื้อหาสาระที่ สร้างสรรค์ ไม่ยุยง
บิดเบือนข้อเท็จจริง จนเกิดความเกลียดชัง,การใช้ความรุนแรงแก้ไขความขัดแย้ง ยังคงสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน
- ให้มีกลไก กติกาและส่งเสริมให้มีพื้นที่ในการใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมโดยใช้แนวทางสันติวิธี ที่สอดคล้องกับ
หลักรัฐธรรมนูญที่คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง
เมืองของประชาชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี
- สร้างสำนึก-ความตระหนักการใช้สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลให้มีความรับผิดชอบ เคารพในสิทธิของผู้อื่นในการใช้สื่อต่างๆ
- การควบคุมฝูงชน ใช้วิจรรย์ญาณในการปฏิบัติต่อสถานการณ์อย่างรอบคอบ เน้นเจรจา และปฏิบัติตาม
กฎการปะทะตามหลักสากลอย่างเคร่งครัด
- ในเหตุการณ์ชุมนุม ควรให้หน่วยบริการทางการแพทย์เข้าถึงผู้บาดเจ็บ-เสียชีวิตโดยเร็วและปกป้องคุ้มครอง
ผู้ให้บริการอย่างปลอดภัยที่สุด
- ส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามหลักนิติธรรมอย่างเคร่งครัด โดยหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมและหน่วยงานอื่น
ของรัฐที่เกี่ยวข้อง
- ปรับเปลี่ยน ปฏิรูปและลดบทบาทของหน่วยงาน หรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งเพื่อสร้างความเชื่อมั่น
และไว้วางใจกลับคืนมาของสังคม
- ควรมีมาตรการตรวจสอบ ลงโทษ การแสดงความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่รัฐและแกนนำการชุมนุมที่ทำเกินกว่าเหตุ
จนนำไปสู่การสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สิน
- การสร้างเครื่องเตือนใจ/สัญลักษณ์ความทรงจำให้สังคมได้เรียนรู้ร่วมกัน ถึงเรื่องราวของความขัดแย้งรำลึกถึงความ
สูญเสียที่เกิดขึ้นและคุณค่าของการสร้างความปรองดองลดความเสี่ยงและป้องกันเหตุที่จะทำให้เกิดความขัดแย้ง
รุนแรงซ้ำอีกในอนาคต

ผลที่จะได้รับ

ลดความเสี่ยงและป้องกันเหตุที่จะทำให้เกิดความขัดแย้งรุนแรงซ้ำอีกในอนาคต

การสร้างความปลอดภัย

- เป็นกระบวนการต่างๆ ที่ป้องกันไม่ให้ความขัดแย้งเกิดขึ้นมาใหม่อีกครั้งเพราะจะรุนแรงมากขึ้น
- การสร้างสันติภาพด้วยการหยุดยั้งวงจรแห่งความรุนแรง และสร้างประชาธิปไตยให้กลับคืนมาอีกครั้ง
- เป็นกระบวนการที่นำไปสู่การลดความเกลียดชัง แยกแยะ และสร้างความไว้วางใจให้ฟื้นคืนความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนที่เคยขัดแย้งรุนแรง
- เป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อการกระทำในอดีต การยอมรับความจริงที่เกิดขึ้น การเมตตาให้อภัย ตลอดจนการมองภาพอนาคตของสังคมร่วมกัน

หลักการสร้างความปรองดอง

๑. การสานเสวนาเป็นเงื่อนไขสำคัญสำหรับการนำไปสู่การสร้างความปรองดอง
๒. เน้นหรือจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกของคน
๓. ความปรองดองเกิดขึ้นได้เมื่อความต้องการของมนุษย์ได้รับการตอบสนอง
๔. ศาสนาเป็นเครื่องมือที่สำคัญมากในการแก้ไขความขัดแย้ง
๕. การสร้างความปรองดองจำเป็นมากที่จะต้องใช้แนวทางที่หลากหลาย
๖. การสร้างความปรองดองเน้นที่หัวใจ
๗. ดำเนินถึงวัฒนธรรมที่หลากหลายในกระบวนการสร้างความปรองดอง
๘. การให้อภัยมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละสังคม
๙. ความยุติธรรมแบบใดที่เหมาะสมสำหรับการสร้างความปรองดอง

กระบวนการสร้างพื้นที่ให้เกิดการพูดคุย

- ๑) การสานเสวนาเกิดขึ้นได้เมื่อคู่กรณีร่วมกันหาข้อตกลงไปสู่การเปลี่ยนแปลง มุมมอง ความรู้สึก โภจร ความเกลียดที่มีต่อกัน
- ๒) จัดการกับอารมณ์และความรู้สึกของคน เปิดเผยอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง เยียวยาอดีตและความเจ็บปวดในปัจจุบัน และการเยียวยาความรู้สึกทางจิตใจของคน การยอมรับความจริงแทนหนทางการต่อสู้กัน ให้คนที่เกลียดชังกันมาพูดคุยกันได้ ต้องมีพื้นที่ปลอดภัยเพื่อสร้างอนาคตร่วมกัน ยอมรับผู้แทนของแต่ละฝ่าย ยอมรับตัวตนซึ่งกันและกัน และยอมรับอดีตที่เกิดขึ้น มีคณะกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงและสร้างความปรองดองเพื่อเยียวยาเหยื่อและสังคม เป้าหมายไม่ใช่เพื่อลงโทษผู้กระทำ แต่เพื่อให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้
- ๓) ความปรองดองเกิดขึ้นไม่ได้ หากเขารู้สึกไม่ปลอดภัยมั่นคงในการอยู่ร่วมกับศัตรู การให้อภัยเป็นสิ่งที่จำเป็นแต่จะเกิดขึ้นไม่ได้เลย ถ้าความต้องการของมนุษย์ถูกละเลย หรือในกรณี ถ้าไม่เกิดการยอมรับในอัตลักษณ์ของชนกลุ่ม

๔) ศาสนาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการแก้ไขความขัดแย้ง การเยียวยาความรู้สึก การสร้างความสัมพันธ์ที่แตกร้างให้กลับขึ้นมาใหม่ ต้องการมากกว่าการเจรจาไกล่เกลี่ย ที่ได้แต่ความความต้องการที่แท้จริงเท่านั้น ต้องใช้สัญลักษณ์และพิธีกรรม ตามความเชื่อทางศาสนา และพิธีกรรมในการสร้างความปรองดอง

๕) การสร้างความปรองดองต้องใช้แนวทางที่หลากหลาย ทั้งด้านจิตใจ กฎหมาย สังคม วัฒนธรรม จิตวิทยาและการเมือง การเจรจาเพียงอย่างเดียวไม่สามารถนำไปสู่การสร้างสันติภาพได้ ต้องสร้างกิจกรรมร่วมกันในภาคประชาสังคมด้วย จะประสบความสำเร็จได้ ต้องได้รับความร่วมมือทั้งภาครัฐและภาคประชาชน จนถึงผู้นำที่ได้รับการยอมรับจากคู่กรณี

๖) การปรองดองเน้นที่หัวใจ และความคิด โดยกำหนดเป้าหมายของการพูดคุย และดำเนินไปในทิศทางที่ควรจะเป็น ส่วนการเน้นที่หัวใจคือเป็นการพูดคุยกันถึงอารมณ์ ความรู้สึกที่อยู่ลึกในจิตใจ

- ๗) คำนี้ถึงวัฒนธรรมที่หลากหลายในกระบวนการสร้างความปรองดอง ไม่เน้นที่การรับหรือนำวิธีการและกฎหมายของประเทศตะวันตกมาใช้แต่ต้องปรับใช้ให้เหมาะกับบริบทของสังคม
- ๘) การให้อภัยมีความแตกต่างกันออก ในแต่ละสังคมและวัฒนธรรม ไม่ควรยึดติดแต่เพียงรูปแบบเดียว แต่ละวัฒนธรรมมีมุมมองต่อการให้อภัยและการสร้างความปรองดองที่แตกต่างกันออกไป
- ๙) จะเลือกความยุติธรรมแบบไหนที่เหมาะสม เพื่อให้ความสัมพันธ์กลับคืนมาระหว่างคู่กรณี หรือความยุติธรรมแบบมุ่งแก้แค้น ที่เน้นลงโทษผู้กระทำผิด เนื่องจากเหยื่อมีความต้องการให้ลงโทษผู้กระทำผิด เป็นสิ่งที่ท้าทายทั้งนักปฏิบัติและนักวิชาการในการเลือกใช้ความยุติธรรมแบบไหน หลังเหตุการณ์ความรุนแรง แม้คำตอบของความยุติธรรมไม่ได้อยู่ที่การยอมคืนดีเสมอไป แนวทางหนึ่งที่นักสันติวิธีมักใช้อย่างกว้างขวางเพื่อจัดการกับปัญหาความขัดแย้งที่รุนแรงในสังคมในอีกรูปแบบหนึ่งคือ ความยุติธรรมระยะเปลี่ยนผ่าน

กระบวนการและเครื่องมือในการสร้างความปรองดอง

- เครื่องมือในการเปิดพื้นที่ในการพูดคุย สร้างความปรองดองอาจจะอาศัยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือผสมผสานกันหลายวิธีการก็ได้ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาและบริบททางวัฒนธรรมของแต่ละสังคม โดยมีเป้าหมายที่สำคัญก็คือการสร้างสังคมที่คนเห็นต่างแต่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ
- ผู้อำนวยการความสะดวกในการชวนคุย (**Facilitators**)
- เอาใจเขามาใส่ใจเรา และการมีวัฒนธรรมประชาธิปไตย มีการเยียวยาทางจิตใจ

ความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional Justice)

- ประองดองในสังคม ตั้งอยู่บนฐานคิดของความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่านและการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่าง เพื่อยุติความรุนแรง ลดความเกลียดชังแตกแยก
- สร้างความไว้วางใจและฟื้นคืนความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนที่เคยขัดแย้งกันรุนแรง และนำไปสู่สังคมประองดองที่ผู้คนซึ่งมีความแตกต่างไม่ว่าจะเป็นทางความคิดความเชื่อ ชาติพันธุ์ วัฒนธรรม หรือสถานะทางสังคมเศรษฐกิจ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ
- เมื่อสังคมเกิดการใช้ความรุนแรงและนำมาสู่ความสูญเสีย มีการจัดการกับความรุนแรงที่เกิดขึ้นนั้นอย่างไร จะใช้วิธีการใดบ้างในการก้าวข้ามพ้นความรุนแรงที่เกิดขึ้น การนำกระบวนการยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน จึงถูกนำมาใช้ในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ เป็นแนวทางหนึ่งที่น่ามาใช้เพื่อเปลี่ยนผ่านไปสู่สังคมที่พึงปรารถนาสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ บนพื้นฐานว่าจะจดจำหรือลืมเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และมาตรการในการลงโทษผู้กระทำผิด หรือเน้นการเยียวยาผู้เสียหาย

ความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน(Transitional Justice)

๑. การฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด
๒. การนิรโทษกรรม
๓. คณะกรรมการค้นหาความจริง
๔. โครงการช่วยเหลือเยียวยา
๕. การระลึกถึงผู้ได้รับผลกระทบ
๖. การปฏิรูปสถาบัน

แนวคิดและกระบวนการสร้างความปรองดอง (ต่อ)

3. ขั้นตอนและกระบวนการต่างๆ ของการปรองดอง

ขั้นตอนที่ 1

- หยุดใช้ความรุนแรงเพื่อหยุดยั้งความหวาดกลัว ความเกลียดชัง ความเคียดแค้น และความทรงจำที่เจ็บปวด จะต้องหยุดใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 2

- การสร้างเชื่อมั่นและความไว้วางใจ หลังหยุดการใช้ความรุนแรงแล้ว จะต้องสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจในสังคมให้กลับคืนมา คู่ขัดแย้ง เหยื่อ และผู้ได้รับผลกระทบจะต้องสร้างความไว้วางใจ โดยอยู่บนพื้นฐานของความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชน

ขั้นตอนที่ 3

- เอาใจเขามาใส่ใจเรา เข้าใจสาเหตุของความขัดแย้งจากมุมมองของฝ่ายตรงข้าม รับฟังเหตุผล ผู้กระทำผิด รับรู้ความรู้สึกเจ็บปวดของเหยื่อเพื่อหยุดยั้งความเกลียดชังและการแก้แค้นต่อกัน

แนวคิดและกระบวนการสร้างความปรองดอง (ต่อ)

4. กระบวนการและเครื่องมือในการสร้างความปรองดอง

1

- การเยียวยาทางจิตใจ

2

- การใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

3

- การเล่าความจริง

4

- การชดเชย

การเล่าความจริง (Truth-telling)

- การจัดตั้ง **คณะกรรมการค้นหาความจริง** เพื่อทำหน้าที่ค้นหาความจริง ข้อดีสามารถเปิดเผยข้อมูลอย่างเป็นทางการของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต ซึ่งก่อนมีคณะกรรมการดังกล่าว อาจมีการให้ข้อมูลที่กล่าวถึงความเสียหายที่มากเกินไป ความเป็นจริง หรือน้อยเกินความเป็นจริงก็ได้
- การเปิดเผยความจริงจะทำให้สังคมหันมาสนใจผู้เสียหายซึ่งถูกสังคมเพิกเฉยมาเป็นเวลานาน อันนำไปสู่การสร้างมาตรการเยียวยาผู้เสียหายได้ ที่สำคัญสามารถนำเสนอมาตรการในการเยียวยาผู้เสียหาย ตลอดจนการปฏิรูปกฎหมายและสถาบันได้อีกด้วย
- การตั้งคณะกรรมการค้นหาความจริงไม่ใช่จะเหมาะสมกับทุกบริบทของความขัดแย้ง เพราะบางครั้งอาจทำให้ความขัดแย้งที่มีอยู่เพิ่มมากขึ้น และในบางประเทศไม่มีสถาบันที่น่าเชื่อถือที่มีความชอบธรรม พอที่จะให้ค้นหาความจริง และไม่มีอะไรรับประกันว่าคณะกรรมการฯ จะเป็นกลาง ในบางครั้งการเปิดเผยความจริงก็อาจจะยิ่งสร้างความเจ็บปวดให้แก่ผู้เสียหายมากขึ้นก็ได้

การชดเชย (Reparation)

- เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความปรองดองอย่างแท้จริง โดยหลักการรัฐมีหน้าที่รับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ถ้าหากรัฐ (หรือเจ้าหน้าที่รัฐ) ทำการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน รัฐก็ต้องชดเชยให้ผู้เสียหาย อาจเป็นได้ทั้งการทำให้กลับคืนสู่สภาพเดิมได้แก่ การคืนทรัพย์สิน การคืนสิทธิตามกฎหมายแพ่งของบุคคล และการใช้ค่าสินไหมทดแทน ซึ่งคือการจ่ายเงินให้แก่ผู้เสียหาย เพื่อทดแทนสิ่งที่ผู้เสียหายสูญเสียไป
- การเยียวยาอาจได้แก่ การฟื้นฟู หมายถึงการทำให้สุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตกลับคืนสู่สภาพใกล้เคียงกับสภาพเดิมมากที่สุด ซึ่งอาจทำได้โดยให้การรักษาทางการแพทย์ และการชดเชย การจะสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้เสียหาย จำทำโดยการเปิดเผยความจริง การขอโทษ การลงโทษผู้กระทำความผิด เป็นต้น
- กระบวนการสร้างความปรองดองมีความเปราะบางและต้องอาศัยเวลาและความอดทนจากทุกฝ่าย เป็นกระบวนการที่มีความเกี่ยวข้องทั้งในส่วนของายุติความรุนแรง/การหาข้อตกลง เพราะความรุนแรงไม่อาจนำมาซึ่งเป้าหมายและทางออกที่ยั่งยืน และในส่วนของกระบวนการสร้างความปรองดอง

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice)

- เป็นกระบวนการยุติธรรมที่ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการเยียวยาผู้เสียหายและการลงโทษผู้กระทำความผิดแต่เพียงอย่างเดียว
- เป็นกระบวนการยุติธรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เสียหาย และผู้กระทำความผิดมีส่วนร่วมในการพูดคุยกันเพื่อวิเคราะห์ว่าอะไรคือข้อเท็จจริง อะไรคือสาเหตุแห่งการกระทำความผิด เป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้กระทำความผิดกับผู้เสียหายมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน
- ให้ผู้กระทำผิดเกิดความรู้สึก “รับผิดชอบ” กับสิ่งที่ตนเองทำ และตกลงกันว่าจะเยียวยาผู้เสียหายอย่างไร ตลอดจนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดแล้วทำให้ผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมได้
- ข้อดีของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ได้แก่ กระบวนการดังกล่าวสร้างการเรียนรู้ให้แก่คนในสังคม โดยต่างฝ่ายต่างเข้าใจกัน และเป็นกระบวนการที่มีลักษณะเป็นการเจรจาซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดเข้ามามีส่วนร่วม
- การใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ก็มีข้อเสีย อาจเกิดความไม่เป็นธรรมหรืออำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันในกระบวนการพูดคุยระหว่างคู่กรณีได้ไม่ว่าจะเป็นตัวแปรด้านเพศ อายุ หรือสถานะทางสังคม

กรณีศึกษา “ การสร้างความปรองดอง จาก 10 ประเทศ ”

จากรายงานวิจัยการสร้างความปรองดองแห่งชาติ จัดทำโดย สถาบันพระปกเกล้า มีนาคม พ.ศ. 2555

	เวลาเจรจา	สาเหตุขัดแย้ง	การจัดการ	คณก.หาความจริง
South Korea	10	เรียกร้อง ปชต.	ปชช.กดดัน	ตั้งคณะกรรมการ
South Africa	10	ไม่เป็นธรรม	สร้างภาพอนาคตร่วมกัน	ตั้งคณะกรรมการ
Aceh Indonesia	7	ไม่เป็นธรรม	เจรจา/ตปท.	ตั้งคณะกรรมการ
North Ireland	26	ไม่เป็นธรรม	เจรจา/ตปท.	ตั้งคณะกรรมการ
Rwanda	8	ไม่เป็นธรรม/กดขี่	คณก.ปรองดอง	ตั้งศาล กาชชา
Chili	17	อุดมการณ์แตกต่าง	เลือกตั้ง	ตั้งคณะกรรมการ
Columbia	22	อุดมการณ์แตกต่าง	ปรับปรุงกฎหมาย	คณก. ฟันฟู
Morocco	16	เรียกร้อง ปชต.	ให้ฝ่ายตรงข้ามมารับตำแหน่ง	ตั้งคณะกรรมการ
Bolivia	3	ไม่เป็นธรรม	ลงประชามติ	
Germany	8	อุดมการณ์แตกต่าง	การเจรจา	ตั้งคณะกรรมการ

	เวลาเจรจา	ชุดเชยเยียวยา	การจัดการ	ทัศนคติเปลี่ยนแปลง
South Korea	10	เยียวยา	ปชช.กดดัน	ทหารให้คำมั่นจะไม่เกิดอีก
South Africa	10	เยียวยา	สร้างภาพอนาคตร่วมกัน	มองอนาคตร่วมกัน
Aceh Indonesia	7	เยียวยา	เจรจา/ตปท.	ความรุนแรงไม่แก้ปัญหา
North Ireland	26	เยียวยา	เจรจา/ตปท.	ความรุนแรงไม่แก้ปัญหา
Rwanda	8	เยียวยา	คณก.ปรองดอง	อยู่ร่วมกัน
Chili	17	เยียวยา	เลือกตั้ง	หวงแหน ปชต.
Columbia	22	เยียวยา	ปรับปรุงกฎหมาย	การเจรจา
Morocco	16	เยียวยา	ให้ฝ่ายตรงข้ามมารับตำแหน่ง	รับรู้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน
Bolivia	3		ลงประชามติ	ยอมรับความแตกต่าง
Germany	8	เยียวยา	การเจรจา	ยึดถือความเท่าเทียม

	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
South Korea	ภาคประชาชนเข้มแข็งผลักดันให้เปลี่ยนแปลง
South Africa	มีเจตจำนงทางการเมือง/สร้างภาพอนาคตร่วมกัน
Aceh Indonesia	มีเจตจำนงทางการเมือง/เจรจากับศัตรู
North Ireland	มีเจตจำนงทางการเมือง/มีส่วนร่วม/ได้รับแก้ไขปัญหาโครงสร้าง/สร้างบรรยากาศ
Rwanda	สร้างความร่วมมือ
Chili	ตปท.กดดัน
Columbia	ภาคประชาชนเข้มแข็ง/มีเจตจำนงทางการเมือง/ปรับปรุงกฎหมาย
Morocco	สร้างประชาธิปไตย/การมีส่วนร่วม
Bolivia	ปฏิรูปกฎหมาย/ยอมรับความแตกต่าง
Germany	สร้างอนาคตร่วม/ลดความเหลื่อมล้ำ

เกาหลีใต้

1. ระยะเวลา	10 ปี
2. คู่ขัดแย้ง	รัฐบาลทหารกับประชาชน
3. เหตุแห่งความขัดแย้ง	การเรียกร้องประชาธิปไตย
4. กระบวนการสร้างความปรองดอง	
4.1 การจัดการกับเงื่อนไขความขัดแย้ง	มีแรงกดดันจากภาคประชาสังคมนำไปสู่การออกกฎหมายพิเศษเพื่อพิจารณาเกี่ยวกับเหตุการณ์การเรียกร้องประชาธิปไตย (18 พ.ค. 1995)
4.2 การค้นหาความจริง	มีการตั้งคณะกรรมการค้นหาความจริง เพื่อหาสาเหตุการเสียชีวิต
4.3 การให้อภัย	มีการให้อภัยโทษผู้กระทำผิดหลังจากได้รับโทษไปแล้วระยะหนึ่ง
4.4 การชดใช้ความผิด	ออกรัฐบัญญัติเพื่อหาทางเอาผิดอดีตผู้นำและยกย่องเหตุการณ์
4.5 การชดเชยและเยียวยา	ออกกฎหมายประชาธิปไตย ผ่านการเรียกร้องโดยองค์กร The Korean Association of Bereaved Families for Democracy

เกาหลีใต้

5. ผลจากกระบวนการปรองดอง

5.1 การเปลี่ยนแปลงในเชิง โครงสร้าง/นโยบาย

ศาลรัฐธรรมนูญมีความเป็นอิสระและยึดประโยชน์ประชาชนเป็นที่ตั้ง

5.2 การเปลี่ยนแปลงในเชิง ทัศนคติของสังคม

- 1) ผู้นำทหารให้คำมั่นว่าจะไม่เกิดการรัฐประหารขึ้นอีก
- 2) ประชาชนตระหนักว่าประชาธิปไตยเป็นเรื่องสำคัญและต้องร่วมกันรักษาไว้ และมองว่าการทุจริตคอร์รัปชันเป็นสิ่งที่รับไม่ได้ในสังคม
- 3) มีความพึงพอใจที่ผู้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดได้รับการลงโทษ

6. ข้อสังเกตในส่วนของปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ความเข้มแข็งของภาคประชาสังคมในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

แอฟริกาใต้

1. ระยะเวลา	10 ปี
2. คู่ขัดแย้ง	รัฐบาลคนผิวขาวกับประชาชนคนผิวดำ
3. เหตุแห่งความขัดแย้ง	คนผิวดำถูกกีดกันทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมโดยคนผิวขาว
4. กระบวนการสร้างความปรองดอง	
4.1 การจัดการกับเงื่อนไขความขัดแย้ง	1) สร้างภาพอนาคตร่วมกันผ่านกระบวนการ Montfleury ที่มีตัวแทนจากทุกฝ่ายเข้าร่วม 2) ออกกรัฐบัญญัติส่งเสริมเอกภาพและความสมานฉันท์แห่งชาติ
4.2 การค้นหาความจริง	ตั้งคณะกรรมการแสวงหาความจริงและความปรองดอง
4.3 การให้อภัย	ตั้งคณะกรรมการนิรโทษกรรม
4.4 การชดใช้ความผิด	
4.5 การชดเชยและเยียวยา	ตั้งคณะกรรมการฟื้นฟูเยียวยาและส่งเสริมการกลับคืนสู่สังคม

แอฟริกาใต้

5. ผลจากกระบวนการปรองดอง

5.1 การเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้าง/นโยบาย

ยกเลิกกฎหมายและนโยบายต่างๆ ที่ไม่เป็นธรรมและก่อให้เกิดการกีดกันสีผิว ตลอดจนความแตกต่างในการกระจายรายได้และการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติ

5.2 การเปลี่ยนแปลงในเชิงทัศนคติของสังคม

มองเห็นภาพในอนาคตของประเทศตนร่วมกัน

6. ข้อสังเกตในส่วนของปัจจัยแห่งความสำเร็จ

6.1 เจตจำนงทางการเมืองที่ต้องการจะปรองดอง

6.2 การสร้างภาพอนาคตร่วมกันผ่านกระบวนการ

อินโดนีเซีย (อาเจะห์)

1. ระยะเวลา	7 ปี
2. คู่ขัดแย้ง	รัฐบาลอินโดนีเซียกับขบวนการปลดปล่อยอาเจะห์ (GAM)
3. เหตุแห่งความขัดแย้ง	การรู้สึกว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมในการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติ ประกอบกับสำนึกทางประวัติศาสตร์ของความเป็นรัฐอิสระในอดีต
4. กระบวนการสร้างความปรองดอง	
4.1 การจัดการกับเงื่อนไขความขัดแย้ง	1) เกิดการเจรจาระหว่างรัฐบาลอินโดนีเซียและ GAM มีองค์กรต่างชาติเป็นคนกลาง นำไปสู่การลงนามบันทึกความเข้าใจระหว่างกัน 2) ออกรัฐบัญญัติส่งเสริมเอกภาพและความสมานฉันท์แห่งชาติ
4.2 การค้นหาความจริง	ตั้งคณะกรรมการแสวงหาความจริงแห่งอาเจะห์ ซึ่งไม่มีอำนาจในการสอบสวนเจ้าหน้าที่รัฐ
4.3 การให้อภัย	ปล่อยตัวนักโทษการเมืองและผู้ถูกคุมขังที่คดีเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของ GAM
4.4 การชดใช้ความผิด	ไม่มีกระบวนการสอบสวนการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐ
4.5 การชดเชยและเยียวยา	ตั้งองค์กรส่งเสริมการกลับคืนสู่สังคมแห่งอาเจะห์ เยียวยาทั้งอดีต GAM กลุ่มต่อต้าน GAM และประชาชนทั่วไปที่ได้รับผลกระทบ

อินโดนีเซีย (อาเจะห์)

5. ผลจากกระบวนการปรองดอง

5.1 การเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้าง/นโยบาย

- 1) เกิดเขตปกครองพิเศษอาเจะห์โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมาจากการเลือกตั้งโดยตรงและได้ส่วนแบ่งรายได้จากทรัพยากรธรรมชาติท้องถิ่นร้อยละ 70
- 2) สามารถตั้งพรรคการเมืองเฉพาะของท้องถิ่นได้
- 3) มีการตั้งศาลสิทธิมนุษยชน มีอำนาจตัดสินคดีละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นหลังข้อตกลงเท่านั้น

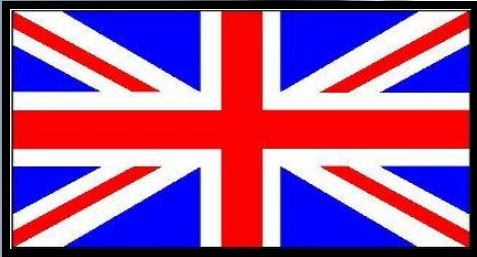
5.2 การเปลี่ยนแปลงในเชิงทัศนคติของสังคม

- 1) เกิดความตระหนักว่าไม่มีประโยชน์ที่จะเอาชนะกันท่ามกลางความสูญเสียที่เกินกว่าสังคมจะรับได้
- 2) เกิดความเห็นร่วมกันว่าความรุนแรงไม่อาจนำมาซึ่งทางออกต่อปัญหา

6. ข้อสังเกตในส่วนของปัจจัยแห่งความสำเร็จ

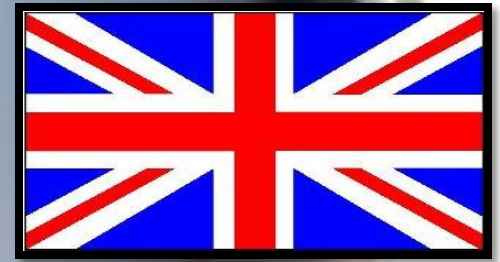
- 1) เจตจำนงทางการเมืองที่ต้องการจะปรองดอง
- 2) การคุยกับ “ศัตรู” ในฐานะเพื่อนร่วมชาติด้วยกระบวนการหาทางออกร่วมกันที่ชอบธรรมและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย
- 3) เหตุแห่งความขัดแย้งได้รับการแก้ไขด้วยภาพอนาคตที่สร้างร่วมกัน
- 4) การเปลี่ยนมหาวิกฤติเป็นโอกาสสู่การปรองดอง
- 5) ความเข้มแข็งของภาคประชาสังคมในการผลักดันสันติภาพ

สหราชอาณาจักร (ไอร์แลนด์เหนือ)

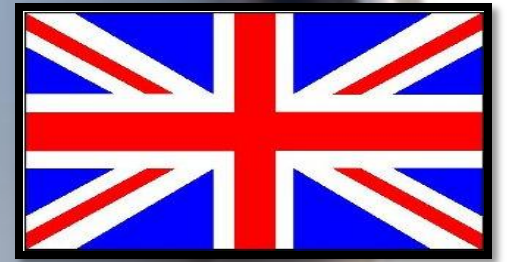
1. ระยะเวลา	26 ปี (ใช้ระยะเวลามากที่สุดใน 10 ประเทศ)
2. คู่ขัดแย้ง	กลุ่มอังกฤษโปรเตสแตนต์กับกลุ่มไอริชคาทอลิก
3. เหตุแห่งความขัดแย้ง	การที่ชาวไอริชคาทอลิกซึ่งเป็นคนส่วนน้อยถูกเลือกปฏิบัติทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ประกอบกับความสำนึกความเป็นชาตินิยมไอริช
4. กระบวนการสร้างความปรองดอง	
4.1 การจัดการกับเงื่อนไขความขัดแย้ง	1) เกิดการเจรจาระหว่างผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายคือกลุ่มอังกฤษโปรเตสแตนต์ กลุ่มไอริชคาทอลิก รัฐบาลอังกฤษ และรัฐบาลไอร์แลนด์ โดยมีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้สนับสนุน นำไปสู่การลงนามข้อตกลงสันติภาพ 2) ออกพระราชบัญญัติไอร์แลนด์เหนือ เพื่อนำข้อตกลงไปสู่การปฏิบัติ
4.2 การค้นหาความจริง	รัฐบาลตั้งคณะกรรมการสอบสวนกรณีอาชญากรรมเลือด (Bloody Sunday) โดยเปิดเผยว่าทหารอังกฤษเป็นผู้กระทำผิด รัฐบาลได้ออกมาขอโทษชาวไอริชคาทอลิกอย่างเป็นทางการ ซึ่งสังคมโดยรวมให้อภัยและไม่มีการนำตัวผู้เกี่ยวข้องมาลงโทษ
4.3 การให้อภัย	ปล่อยตัวนักโทษการเมืองที่ถูกตัดสินจำคุกจากการกระทำที่เป็นการก่อการร้าย โดยมีคณะกรรมการอิสระเป็นผู้พิจารณาคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับการปล่อยตัว

สหราชอาณาจักร (ไอร์แลนด์เหนือ)

4.4 การชดใช้ความผิด	ตั้งทีมสืบสวนสอบสวนเหตุการณ์ความรุนแรงในอดีต เพื่อหาข้อเท็จจริง
4.5 การชดเชยและเยียวยา	มีการชดเชยเยียวยาในรูปของตัวเงินและโครงการพัฒนาอาชีพและสร้างรายได้แก่ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ เจ้าหน้าที่รัฐ และอดีตสมาชิกกลุ่มกองกำลังของทั้งสองฝ่ายตามลำดับ
5. ผลจากกระบวนการปรองดอง	
5.1 การเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้าง/นโยบาย	1) มีคณะผู้บริหารท้องถิ่นตามหลักการแบ่งอำนาจ ประกอบด้วยพรรคการเมืองหลัก 2 ขั้ว 2) มีการปฏิรูปองค์กรตำรวจทั้งระบบให้มีความเป็นกลางมากขึ้น 3) มีการแก้ไขนโยบายทางการศึกษา การจ้างงาน และการจัดสรรที่อยู่อาศัยที่เลือกปฏิบัติให้เกิดความเป็นธรรม พร้อมตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน และคณะกรรมการเพื่อความเสมอภาค
5.2 การเปลี่ยนแปลงในเชิงทัศนคติของสังคม	1) ยอมรับร่วมกันว่าความรุนแรงไม่อาจนำมาซึ่งทางออกต่อปัญหา และตกลงใช้กระบวนการประชาธิปไตยเป็นเครื่องมือในการตัดสินข้อขัดแย้ง 2) เกิดความตระหนักว่าแม้จะคิดไม่เหมือนกันและยังคงมีเป้าหมายที่ขัดแย้งกันเช่นเดิมแต่ก็สามารถอยู่ร่วมกันได้ภายใต้กติกาที่ตกลงร่วมกัน

สหราชอาณาจักร (ไอร์แลนด์เหนือ)

6. ข้อสังเกตในส่วนของปัจจัยแห่งความสำเร็จ

- 1) เจตจำนงทางการเมืองที่ต้องการจะปรองดอง
- 2) มีกระบวนการหาทางออกที่ทุกฝ่ายรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่ง
- 3) เหตุแห่งความไม่เป็นธรรมได้รับการแก้ไขในเชิงโครงสร้าง
- 4) มีการสร้างบรรยากาศที่ทำให้ทุกฝ่ายรู้สึกว่ามีทางเลือกอื่นที่เป็นไปได้
ในการบรรลุเป้าหมายนอกจากการใช้ความรุนแรง

รวันดา

1. ระยะเวลา	8 ปี
2. คู่ขัดแย้ง	ชาวฮูตูกับชาวตุตซีที่สลับกันขึ้นมาปกครองประเทศโดยกดขี่อีกฝ่ายและสนับสนุนเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ของตน
3. เหตุแห่งความขัดแย้ง	นโยบายจักรวรรดินิยมที่เน้นการแบ่งแยกและปกครอง รวมถึงการปกครองที่ไม่เป็นธรรมจากทั้ง 2 กลุ่มชาติพันธุ์
4. กระบวนการสร้างความปรองดอง	
4.1 การจัดการกับเงื่อนไขความขัดแย้ง	ตั้งคณะกรรมการปรองดองและเอกภาพแห่งชาติ โดยรัฐบาลเพื่อลดความเกลียดชังและสร้างความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันให้เกิดเอกภาพแห่งชาติในฐานะชาวรวันดาด้วยกันที่ไม่แบ่งเขาแบ่งเราอีก
4.2 การค้นหาความจริง	ตั้งศาลกาคาซาโดยกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นศาลดั้งเดิมในชุมชนให้ผู้กระทำผิดเล่าความจริงถึงเหตุการณ์ที่ได้กระทำลงไปให้เหยื่อและชุมชนได้รับรู้ถึงเหตุการณ์ พร้อมกับการขอโทษแสดงความสำนึกผิด และการพิพากษาลดหย่อนโทษโดยศาลดังกล่าว
4.3 การให้อภัย	กองกำลังติดอาวุธของทั้งสองฝ่ายจะไม่ถูกดำเนินคดีหากยอมวางอาวุธและเข้าค่ายอบรมของ NURC

รวันดา

4.4 การชดใช้ความผิด	มีการลงโทษผู้กระทำผิดที่เป็นพลเรือน โดยได้รับการลดโทษจากการสารภาพ
4.5 การชดเชยและเยียวยา	1) ไม่มีการจ่ายค่าชดเชยเยียวยาแก่ผู้เสียหายเนื่องจากรัฐบาลขาดงบ 2) มีการเยียวยาผู้เสียหายโดยการให้ผู้กระทำผิดที่เป็นพลเรือนทำงานชดเชยแทน 3) สร้างกระบวนการทางวัฒนธรรมเพื่อระลึกถึงความสูญเสียจากการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์และป้องกันไม่ให้ความรุนแรงหวนคืนมาอีก อาทิ พิพิธภัณฑสถานและอนุสรณ์สถาน การประกาศวันหยุดแห่งชาติ หรือการทำพิธีศพร่วมกันอย่างเป็นทางการ เป็นต้น
5. ผลจากกระบวนการปรองดอง	
5.1 การเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้าง/นโยบาย	ตั้งคณะกรรมการปรองดองและเอกภาพแห่งชาติ โดยรัฐบาลเพื่อลดความเกลียดชังและสร้างความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันให้เกิดเอกภาพแห่งชาติในฐานะชาวรวันดาด้วยกันที่ไม่แบ่งเขาแบ่งเราอีก
5.2 การเปลี่ยนแปลงในเชิงทัศนคติของสังคม	ส่งเสริมทัศนคติของการมีอัตลักษณ์ร่วมในความเป็นชาวรวันดา ไม่แบ่งกลุ่มชาติพันธุ์ดังเช่นในอดีตอีก

รวันดา

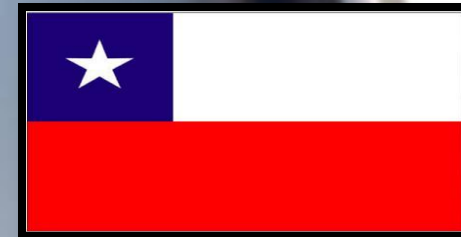
6. ข้อสังเกตในส่วนของปัจจัยแห่งความสำเร็จ

- 1) การผลักดันให้เกิดความเป็นเอกภาพและปรองดองโดยแสวงหาความร่วมมือจากเครือข่ายในสังคม
- 2) กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ที่ให้ผู้กระทำผิดสำนึกผิดและรับผิดชอบต่อสิ่งที่ได้กระทำลงไป
- 3) การกดดันจากต่างประเทศให้ยุติการสู้รบแลกกับการสนับสนุนงบประมาณพัฒนาประเทศ

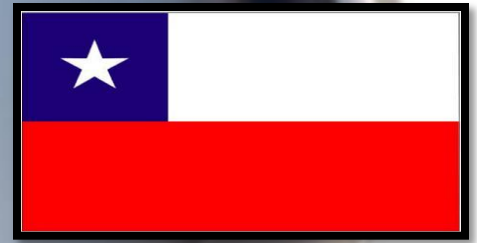
ปิโนเชต์ อดีตผู้นำชิลี

ชิลี

1. ระยะเวลา	17 ปี
2. คู่ขัดแย้ง	รัฐบาลเผด็จการทหารปิโนเชต์กับกลุ่มคนที่สนับสนุนรัฐบาลก่อนหน้านั้นที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบสังคมนิยม
3. เหตุแห่งความขัดแย้ง	ความแตกต่างทางอุดมการณ์ทางการเมืองโดยฝ่ายที่ต่อต้านรัฐบาลทหารได้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงกว้างขวาง
4. กระบวนการสร้างความปรองดอง	
4.1 การจัดการกับเงื่อนไขความขัดแย้ง	เกิดการเลือกตั้งที่นำไปสู่การจัดตั้งรัฐบาลประชาธิปไตย
4.2 การค้นหาความจริง	1) ตั้งคณะกรรมการแสวงหาความจริงและสร้างความปรองดองแห่งชาติ เพื่อค้นหาความจริงภายใน 9 เดือนสำหรับกรณีผู้สูญหาย เนื่องมาจากการถูกจับกุม ผู้ที่ถูกประหารชีวิต ผู้ที่ถูกทรมานจนเสียชีวิต และผู้ที่ถูกลักพาตัวในยุครัฐบาลปิโนเชต์ 2) ตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบการจำคุกและการทรมานอันเนื่องมาจากเหตุผลทางการเมือง

ชิลี

4.3 การให้อภัย

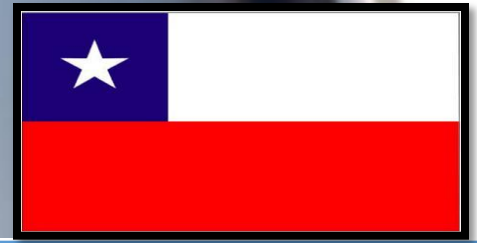
มีการออกกฎหมายนิรโทษกรรมให้แก่นายพลปิโนเชต์และเจ้าหน้าที่ (ทหารและตำรวจ) ที่ทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนเพื่อปราบปรามผู้ต่อต้านรัฐบาล โดยผู้นำรัฐบาลเป็นผู้ออกกฎหมายดังกล่าวเองในช่วงที่ยังมีอำนาจ

4.4 การชดใช้ความผิด

- 1) มีความพยายามจากสังคมชิลีในการดำเนินคดีกับปิโนเชต์ แต่ติดขัดที่ข้อกฎหมายนิรโทษกรรมภายหลังรัฐประหาร สุดท้ายถูกควบคุมตัวในต่างประเทศด้วยอำนาจของกฎหมายสากลว่าด้วยอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ
- 2) มีการดำเนินคดีตามกระบวนการกฎหมายปกติต่อเจ้าหน้าที่รัฐจำนวนหนึ่งที่ละเมิดสิทธิมนุษยชน

4.5 การชดเชยและเยียวยา

- 1) มีการจ่ายค่าชดเชยและมีมาตรการเยียวยา เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตแก่ญาติของผู้สูญหายหรือเสียชีวิต และผู้ได้รับผลกระทบจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน
- 2) ประธานาธิบดีและกองทัพได้ออกมาขอโทษผู้ได้รับผลกระทบผ่านโทรทัศน์ในนามรัฐบาลอย่างเป็นทางการ
- 3) มีการเปิดพิพิธภัณฑ์แห่งความทรงจำเพื่อต่อต้านการละเมิดสิทธิมนุษยชนเพื่อเป็นอนุสรณ์มิให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นอีก

5. ผลจากกระบวนการปรองดอง

5.1 การเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้าง/นโยบาย

- 1) มีการปฏิรูปการเมืองและกฎหมายให้มีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น อาทิ การตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินด้านสิทธิมนุษยชน หรือการปรับให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง ซึ่งแต่เดิมมาจากการแต่งตั้ง
- 2) ยกเลิกวันชาติซึ่งถือเป็นวันรัฐประหารโดยนายพลปีโนเชต์

5.2 การเปลี่ยนแปลงในเชิงทัศนคติของสังคม

เกิดความรักและหวงแหนในความเป็นประชาธิปไตย ตลอดจนการพิทักษ์คุ้มครองสิทธิมนุษยชนมากขึ้น เพื่อป้องกันไม่ให้เหตุการณ์เลวร้ายในอดีตหวนคืนมาอีก

6. ข้อสังเกตในส่วนของปัจจัยแห่งความสำเร็จ

- 1) การปฏิรูปกฎหมายและการเมืองให้มีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้บทบาทของกองทัพถูกจำกัดลง
- 2) การขอโทษโดยผู้นำรัฐบาลและกองทัพผ่านสื่อสาธารณะอย่างต่อเนื่อง

โคลัมเบีย

1. ระยะเวลา	22 ปี+
2. คู่ขัดแย้ง	รัฐบาลกับกลุ่มกองกำลังติดอาวุธต่าง ๆ ที่มีเขตอิทธิพลของตัวเอง
3. เหตุแห่งความขัดแย้ง	อุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างขยายตัวไปสู่การแย่งชิงอำนาจทางการเมืองและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ
4. กระบวนการสร้างความปรองดอง	
4.1 การจัดการกับเงื่อนไขความขัดแย้ง	1) ออกกฎหมาย Justice and Peace เพื่อปรับปรุงกฎหมายที่มีอยู่ให้เอื้อต่อการใช้ความยุติธรรมทางเลือกมากขึ้น โดยการเปิดศูนย์ฟื้นฟูให้ผู้ก่อเหตุรุนแรงมาสารภาพและมีผู้ได้รับผลกระทบมารับฟัง 2) เกิดการเจรจาระหว่างรัฐบาลกับกลุ่มกองกำลังต่าง ๆ ขึ้นและนำไปสู่ความสำเร็จ
4.2 การค้นหาความจริง	ตั้งคณะกรรมการฟื้นฟูและปรองดองแห่งชาติ เพื่อรับฟังผู้ได้รับกระทบจากเหตุการณ์ และจะนำข้อมูลดังกล่าวไปจัดทำอนุสรณ์สถาน
4.3 การให้อภัย	หากผู้กระทำความผิดในคดีที่รุนแรงได้ผ่านศูนย์ฟื้นฟูอย่างน้อย 5 – 8 ปีโดยการสารภาพความผิดและจะไม่กลับไปกระทำความผิดอีก จะได้รับการลดโทษโดยการพิจารณาของส

โคลัมเบีย

4.4 การชดใช้ความผิด

หากผู้กระทำความผิดในคดีที่รุนแรงได้ผ่านศูนย์ฟื้นฟูอย่างน้อย 5-8 ปี โดยการสารภาพความผิดและจะไม่กลับไปกระทำความผิดอีก จะได้รับการลดโทษโดยการพิจารณาของสำนักงานอัยการสูงสุด

4.5 การชดเชยและเยียวยา

มีกฎหมายรองรับการชดเชยและเยียวยาผู้เสียหายที่ได้รับกระทบจากคดีที่เกิดจากการต่อสู้ระหว่างกลุ่มกองกำลังกับรัฐบาล และระหว่างกลุ่มกองกำลังด้วยกันเอง

5. ผลจากกระบวนการปรองดอง

5.1 การเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้าง/นโยบาย

- 1) เริ่มแรกมีข้อตกลงสันติภาพระหว่างรัฐบาลและกลุ่มกองกำลัง
- 2) มีการออกพระราชบัญญัติเกี่ยวกับ “Alternative Criminal Sentence” ขึ้นปี ค.ศ. 2003 และพรบ. ฉบับนี้ก็เป็นก้าวแรกในการกำเนิดกฎหมาย Justice and Peace Law ปีค.ศ. 2005
- 3) มีการปฏิรูปกฎหมายโดยใช้หลักความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่านเป็นแนวทางการปฏิรูปกฎหมายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

โคลัมเบีย

5. ผลจากกระบวนการปรองดอง

5.2 การเปลี่ยนแปลงในเชิง ทัศนคติของสังคม

1. มุมมองของรัฐเปลี่ยนจากที่ต้องควบคุมกองกำลังติดอาวุธต่างๆ กลายมาเป็นการหาวิธีการเพื่อให้กลุ่มต่างๆ เข้ามาสู่กระบวนการเจรจากับรัฐบาลโดยสันติวิธี
2. ภาคประชาชนมีการเคลื่อนไหวเพื่อให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เสียหาย ผู้ถูกกระทำ

6. ข้อสังเกตในส่วนของปัจจัยแห่งความสำเร็จ

- 1) เจตจำนงทางการเมืองที่ต้องการจะปรองดองกับกลุ่มกองกำลังโดยปรับจากวิธีปราบปรามมาสู่การพูดคุย
- 2) ความจริงจังในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี
- 3) ความเข้มแข็งของภาคประชาสังคมในการผลักดันสันติภาพมากขึ้นจากการสนับสนุนของต่างชาติและรัฐบาล

โมร็อกโก

1. ระยะเวลา	16 ปี
2. คู่ขัดแย้ง	รัฐบาลภายใต้การนำของพระมหากษัตริย์กับประชาชนทั่วไป
3. เหตุแห่งความขัดแย้ง	ฝ่ายเรียกร้องประชาธิปไตยถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่องโดยรัฐบาล
4. กระบวนการสร้างความปรองดอง	
4.1 การจัดการกับเงื่อนไขความขัดแย้ง	1) เชิญผู้นำพรรคการเมืองฝ่ายตรงข้ามกลับมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี 2) เกิดกระบวนการประชาธิปไตยแบบसानเสวนา โดยให้มีการพูดคุยถึงประสบการณ์กับความรุนแรงที่เกิดขึ้นแต่จะไม่มีมีการกล่าวโทษหรือระบุชื่อบุคคล องค์กรหรือพรรคการเมืองที่เกี่ยวข้อง
4.2 การค้นหาความจริง	ตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนเพื่อแสวงหาความจริงจากกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งรัฐบาลได้ออกมายอมรับว่าเจ้าหน้าที่รัฐส่วนหนึ่งกระทำผิดจริง
4.3 การให้อภัย	ปล่อยตัวนักโทษการเมืองที่ถูกคุมขังโดยมิชอบ
4.4 การชดใช้ความผิด	ไม่มีการลงโทษเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำผิด
4.5 การชดเชยและเยียวยา	ตั้งคณะกรรมการความเที่ยงธรรมและความปรองดอง เพื่อทำหน้าที่ต่อจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนในการค้นหาความจริง รับฟังความรู้สึกของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ และพิจารณาค่าชดเชย

โมร็อกโก

5. ผลจากกระบวนการปรองดอง

5.1 การเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้าง/นโยบาย

- 1) มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญที่จำกัดอำนาจและบทบาททางการเมืองของพระมหากษัตริย์
- 2) ยอมรับให้ผู้ชนะการเลือกตั้งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
- 3) มีการลดโทษกฎหมายสำหรับความผิดฐานหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ

5.2 การเปลี่ยนแปลงในเชิงทัศนคติของสังคม

สังคมรับรู้เรื่องราวการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากเหตุการณ์ทางการเมืองอย่างเปิดเผยและกลายเป็นความทรงจำร่วมกันของสังคม

6. ข้อสังเกตในส่วนของปัจจัยแห่งความสำเร็จ

- 1) การปฏิรูปการเมืองให้มีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น
- 2) การเปิดเวทีสาธารณะให้ผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ได้แสดงออกถึงประสบการณ์และความรู้สึกของตนผ่านสื่อมวลชน ซึ่งทำให้สังคมรู้สึกว่าการเหล่านี้สามารถพูดถึงได้ในที่สาธารณะในลักษณะของการบำบัดร่วม

โบลิเวีย

1. ระยะเวลา	3 ปี (ใช้ระยะเวลาน้อยที่สุดใน 10 ประเทศ)
2. คู่ขัดแย้ง	รัฐบาลที่นำโดยคนเชื้อสายสเปน (คนส่วนน้อย) กับประชาชนพื้นเมือง (คนส่วนใหญ่)
3. เหตุแห่งความขัดแย้ง	การไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการกระจายทรัพยากรธรรมชาติ และอำนาจทางการเมือง โดยผู้มีอำนาจปกครองคือคนเชื้อสายสเปน (คนส่วนน้อย) ในขณะที่คนพื้นเมือง (คนส่วนใหญ่) ไม่ได้รับประโยชน์
4. กระบวนการสร้างความปรองดอง	
4.1 การจัดการกับเงื่อนไขความขัดแย้ง	1) จัดการลงประชามติในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เป็นฉบับที่ถือว่ามาจากการมีส่วนร่วมของประชาชน 2) รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ให้ความสำคัญกับการกระจายรายได้ทรัพยากรของประเทศ และคำนึงถึงหลากหลายทางวัฒนธรรม
4.2 การค้นหาความจริง	-
4.3 การให้อภัย	-
4.4 การชดใช้ความผิด	-
4.5 การชดชนและเยียวยา	-

โบลิเวีย

5. ผลจากกระบวนการปรองดอง

5.1 การเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้าง/นโยบาย

- 1) แก้ไขรัฐธรรมนูญให้เกิดความเป็นธรรมในสังคมมากขึ้น โดยการกระจายรายได้ทรัพยากรธรรมชาติ การปฏิรูปที่ดิน ยกเลิกการกำหนดศาสนาประจำชาติ และการตั้งเขตปกครองพิเศษในหลายระดับ
- 2) ปรับปรุงบริษัทจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นของรัฐ

5.2 การเปลี่ยนแปลงในเชิงทัศนคติของสังคม

ยอมรับในความแตกต่างหลากหลายของสังคม

6. ข้อสังเกตในส่วนของการปัจจัยแห่งความสำเร็จ

- 1) การปฏิรูปกฎหมายและโครงสร้างทางการเมืองให้มีความเป็นธรรมและตอบสนองต่อความต้องการของคนส่วนใหญ่มากขึ้น
- 2) ยอมรับในความแตกต่างหลากหลายของคนในสังคม

เยอรมัน

1. ระยะเวลา	8 ปี
2. คู่ขัดแย้ง	รัฐบาลเยอรมันตะวันออกที่ปกครองด้วยระบอบคอมมิวนิสต์กับประชาชนส่วนหนึ่งที่ต้องการให้มีการเปลี่ยนผ่านสู่ประชาธิปไตย
3. เหตุแห่งความขัดแย้ง	อุดมการณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจที่แตกต่างระหว่างประชาธิปไตยเสรีนิยมกับสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ อันมาซึ่งความรู้สึกเหลื่อมล้ำเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเยอรมันตะวันตก
4. กระบวนการสร้างความปรองดอง	
4.1 การจัดการกับเงื่อนไขความขัดแย้ง	1) เกิดการเจรจา 2+4 ฝ่าย คือระหว่างเยอรมันตะวันตก เยอรมันตะวันออก สหรัฐอเมริกา สหภาพโซเวียต อังกฤษ และฝรั่งเศส เพื่อวางแนวทางรวมชาติเยอรมัน 2) จัดการเลือกตั้งผู้นำประเทศภายหลังการรวมชาติ
4.2 การค้นหาความจริง	ตั้งคณะกรรมการแสวงหาความจริงในกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้ฝ่าฝืนการข้ามกำแพงเบอร์ลินไปฝั่งตะวันตก ซึ่งหลังจากเปิดเผยความจริงสู่สังคมก็มีการฟ้องร้องผู้กระทำผิดตามกระบวนการยุติธรรมโดยผู้เสียหาย แต่ทั้งนี้จุดประสงค์หลักเพื่อที่เป็นบทเรียนในการพัฒนาประเทศในอนาคต

เยอรมัน

4.3 การให้อภัย	ไม่มีการนิรโทษกรรมผู้กระทำความผิด
4.4 การชดใช้ความผิด	เจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำความผิดถูกฟ้องร้องดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรมปกติโดยผู้เสียหาย
4.5 การชดเชยและเยียวยา	ให้เงินชดเชยผู้ต้องขังที่ถูกตัดสินอย่างไม่เป็นธรรมตามกระบวนการยุติธรรมปกติ
5. ผลจากกระบวนการปรองดอง	
5.1 การเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้าง/นโยบาย	ฟื้นฟูพัฒนาประเทศทางเศรษฐกิจและสังคมโดยเฉพาะในส่วนของโครงสร้างพื้นฐานและการพัฒนาศึกษาในส่วนของฝั่งตะวันออกเพื่อให้เกิดความทัดเทียมกับฝั่งตะวันตก
5.2 การเปลี่ยนแปลงในเชิงทัศนคติของสังคม	มีความพยายามในการสร้างสมดุลระหว่างแนวคิดความเท่าเทียมกันทางสังคม ที่ยึดถือในฝั่งตะวันออกกับแนวคิดเสรีนิยมที่ยึดถือในฝั่งตะวันตก
6. ข้อสังเกตในส่วนของปัจจัยแห่งความสำเร็จ	1) สังคมมีจุดร่วมคือภาพอนาคตของความเป็นประเทศประชาธิปไตย โดยมีภาพของเยอรมันตะวันตกเป็นตัวแบบ 2) การพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคมโดยพยายามสร้างความเจริญให้อยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกันทั่วประเทศ

ขอบคุณครับ

แลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือถามคำถามเพิ่มเติมได้ที่

www.facebook.com/ekkachai.srivilas
www.elifesara.com

